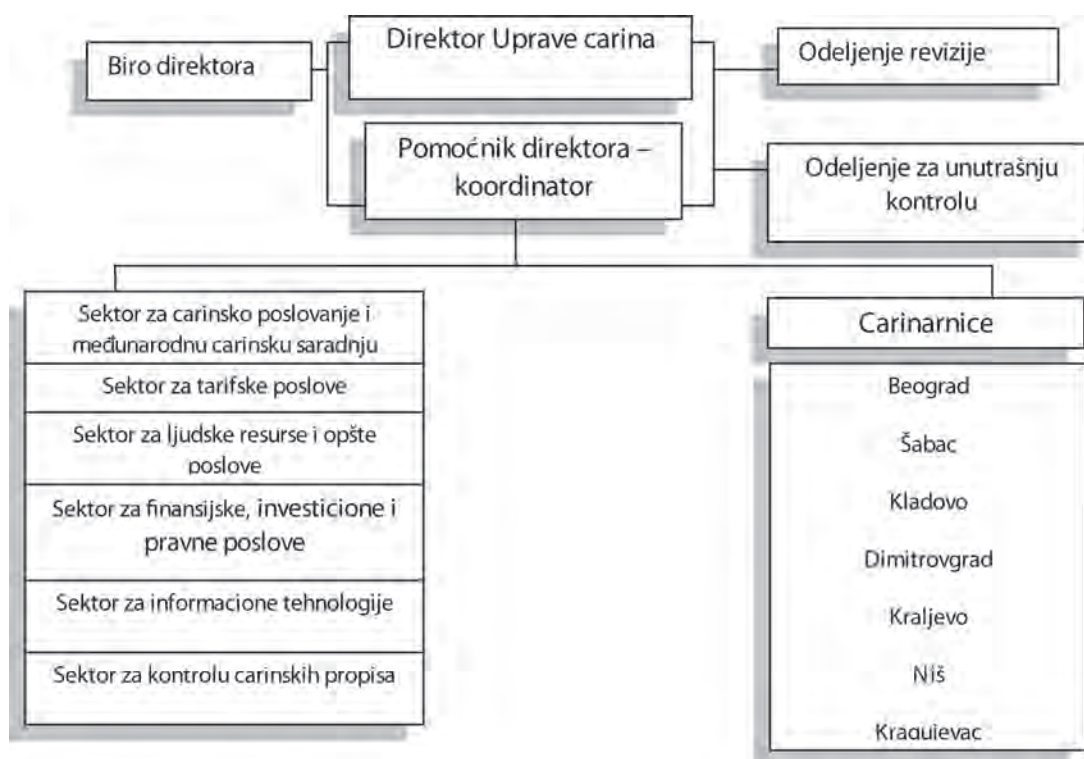

Pred modernu carinsku službu postavlja se kontradiktoran zahtev. Od nje se očekuje da učestvuje u otkrivanju najtežih oblika prekograničnog kriminala, a da pri tom ne narušava ubrzan protok roba i putnika. Zato se carinska služba ne može više svoditi na prostu ulogu „fiskalne zaštitnice domaćeg tržišta i ekonomije“, već se mora posmatrati kao činilac bezbednosti šire društvene zajednice.

U Srbiji Uprava carina (u daljem tekstu: UC) predstavlja organ republičke Vlade, koji se nalazi u sastavu Ministarstva finansija. Njenim radom upravlja direktor, koga Vlada Republike Srbije imenuje i smenjuje sa funkcije. U organizacionom smislu, Centrala UC odgovorna je za rad četrnaest carinarnica. Na dan 19. maja 2008. godine u UC bilo je 2.616 zaposlenih, od čega je 527 bilo zaposleno u Centrali UC, a 2.089 u četrnaest carinarnica, odnosno, carinskih ispostava, referata, međunarodnih graničnih prelaza i prelaza za pogranični saobraćaj.

Slika 1 Organizacija Uprave carina, jun 2008. godine

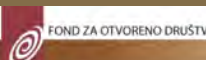
Punih trideset i pet godina (od februara 1967. do oktobra 2002. godine) UC je predstavljala samostalni savezni organ. Transformacijom Savezne Republike Jugoslavije u Državnu zajednicu Srbija i Crna Gora, te osamostaljivanjem Srbije, najveći deo poslova koji su bili na nivou savezne države preuzele su republike. Oktobra 2002. godine Savezna uprava carina bila je podređena Saveznom ministarstvu finansija da bi ubrzo zatim, nakon donošenja Carinskog zakona, UC postala deo Ministarstva finansija Republike Srbije.

Misija UC:

- kontrola pravilnosti sprovođenja carinskih, spoljnotrgovinskih, poreskih i deviznih propisa, kao i propisa kojima su regulisane posebne mere kontrole

Lične karte su kratki analitički tekstovi čiji je cilj da u esejističko-novinarskoj formi javnosti predoče ključne podatke o akterima i institucijama sektora bezbednosti u Srbiji, kao i o tokovima njihove reforme.

Ova publikacija štampana je u okviru projekta „Mapiranje i nadgledanje sektora bezbednosti u Srbiji“. Mišljenja autora izneta u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stavove donatora.

- *naplata* uvoznih dažbina na način koji neće ugroziti zakoniti promet putnika, robe i prevoznih sredstava preko graničnih prelaza.

Prema važećem Zakonu, Uprava carina pored drugih nadležnosti

- vrši obračun, naplatu i prinudnu naplatu uvoznih i drugih dažbina, akciza i poreza na promet, kao i naknada za robu koja se uvozi i izvozi, odnosno u slučajevima kada je to posebnim propisima određeno
- sprovodi preventivnu i naknadnu kontrolu
- izdaje opšta obaveštenja o primeni carinskih propisa, obavezujuća obaveštenja o svrstavanju i poreklu robe, kao i obaveštenja o primeni drugih propisa iz nadležnosti carinskih organa
- sprovodi zakonom predviđeni postupak radi otkrivanja carinskih prekršaja, privrednih prestupa i krivičnih dela
- vodi prvostepeni i drugostepeni carinsko-upravni postupak
- vrši kontrolu unošenja, iznošenja i tranzita robe za koju su propisane posebne mere radi obezbeđivanja sigurnosti, zaštite zdravlja i života ljudi, životinja i biljaka, zaštite životne sredine, nacionalnog blaga, istorijskih, umetničkih ili arheoloških vrednosti, zaštite intelektualne ili industrijske svojine i drugo
- obrađuje i statistički prati podatke o uvozu i izvozu.

Zakonski okvir delovanja UC. Carinske procedure koje sprovode carinski izvršiocu regulisane su Carinskim zakonom i „Uredbom o carinski dozvoljenom postupanju sa carinskom robom, puštanjem carinske robe i naplati carinskog duga“. Drugi zakon koji je suštinski značajan za carinski sistem je Zakon o carinskoj tarifi.

Primena posebnih mera i postupaka. Prema važećem Zakonu o krivičnom postupku i Carinskom zakonu, Uprava carina nije ovlašćena da primenjuje mere tajnog praćenja i prisluškivanja. Lični i drugi podaci prikupljaju se posrednim putem, preuzimanjem iz već postojećih evidencija. Ovlašćeni carinski službenik nije dužan da o tom činu obavesti lice na koje se podaci odnose onda kada bi to onemogućilo ili otežalo izvršavanje određenog zadatka.

U okviru Sektora za kontrolu carinskih propisa Uprave carina radi poseban Operativni centar, koji prikuplja, obrađuje i prosleđuje obaveštajne podatke dobijene od unutrašnjih jedinica Uprave carina, drugih državnih organa ili posredstvom „Otvorene carinske linije“. Operativni centar zadužen je za proveru svakog dobijenog podatka, za njegovu obradu, kao i za prosleđivanje nadležnoj unutrašnjoj jedinici Uprave carina radi preduzimanja daljih operativnih mera. Ovi podaci su poverljivi i u potpunosti zaštićeni. Ukoliko se na osnovu obaveštajnih podataka može osnovano sumnjati u postojanje elemenata krivičnog dela, podaci se prosleđuju nadležnim organizacionim jedinicama MUP. Problem skladištenja i uništenja ovako dobijenih podataka, međutim, još uvek nije rešen. Ovlašćeni carinski službenik ima pravo i obavezu da nosi oružje i municiju pod uslovima i na način koji propisuje ministar finansija.

Međutim, oružje može biti upotrebljeno isključivo pod uslovima i na način koji je propisan Pravilnikom MUP, članovima 21–29. *Međunarodna saradnja i standardi.* Republika Srbija potpisala je sporazume o uzajamnoj saradnji i suzbijanju carinskih prekršaja sa 25 država u Evropi, Severnoj Americi i Aziji.

Međunarodna saradnja ostvaruje se primenom odredaba međunarodnih ugovora, pre svih „Konvencije o nomenklaturi za klasifikaciju robe u carinskim tarifama“ i „Opšteg sporazuma o carinama i trgovini“. Izuzetno je značajna saradnja sa Svetskom carinskom organizacijom (SCO). Uprava carina prati sprovođenje konvencija koje su donete pod okriljem ove organizacije, koja se nekada zvala Savet za carinsku saradnju. Jugoslavija, koja je bila jedna od prvih potpisnica

Konvencije o osnivanju 1960. godine, ponovo je postala član ove organizacije 2001. godine, nakon okončanja perioda izolacije.

U bilateralnim odnosima, centralno mesto zauzimaju dvostrani sporazumi o saradnji i uzajamnoj pomoći u carinskim poslovima. Kao pravni osnov razmene informacija između carinskih administracija, ovi Sporazumi obezbeđuju:

- „uzajamno pružanje pomoći u sprečavanju i istrazi kršenja carinskih, deviznih i spoljnotrgovinskih propisa
- pružanje pomoći u davanju obaveštenja koja se koriste u svrhe suzbijanja krijumčarenja
- uzajamno usklađivanje carinskih sistema
- usavršavanje carinske tehnike i rešavanje problema nastalih u primeni carinskih propisa [...]“.

Četiri godine nakon pristupanja SCO Uprava carina se, u junu 2005. godine, obavezala na primenu dokumenta „Okvirni standardi za bezbednost i olakšice u međunarodnoj trgovini“. Primena ovog dokumenta treba da olakša harmonizaciju carinskih procedura zemalja članica kako bi bili omogućeni predvidljivost i transparentnost carinskog postupka. Članice EU, potpisnice „Pisma o namerama“ kojim se jedna država obavezuje na usvajanje „Okvirnih standarda“, već su izvršile određene izmene u svojim carinskim zakonima. Cilj donošenja „Okvirnih standarda“ podrazumeva unapređenje saradnje carinskih administracija, što omogućava rano dostavljanje informacija o robi i prevoznom sredstvu i carini ostavlja dovoljno vremena za procenu rizika. Takođe podrazumeva i saradnju carine i privredne zajednice povodom utvrđivanja kriterijuma za sticanje statusa Ovlašćenih ekonomskih operatera (OEO), čime bi bili ubrzani legalni trgovinski tokovi.

Uprava carina obezbeđuje potpunu usaglašenost nomenklature carinske tarife sa Kombinovanim nomenklaturom Evropske unije (EU) i klasifikacijom Harmonizovanog sistema. Takođe, UC je zaključila memorandume o razumevanju sa nizom preduzeća kako bi bio uspostavljen okvir za intenzivniju saradnju u borbi protiv carinskih zloupotreba. Pod carinskim zloupotrebama podrazumevaju se pokušaji krijumčarenja droga, kršenja prava intelektualne svojine, kao i sva dela kojim se ugrožava bezbednost lanca nabavke roba. Pratećim uputstvima bliže su definisane obaveze i prava strana potpisnica, kao i vidovi saradnje. Pored mera za opštu bezbednost, bezbednost prostorija i osoblja, u uputstvima su definisani i načini dostavljanja informacija koje UC mogu pomoći u otkrivanju i istraživanju pokušaja prevara.

Poslednjom reorganizacijom koja je sprovedena unutar UC formiran je Sektor za kontrolu primene carinskih propisa, a ojačane su organizacione jedinice za analizu i upravljanje rizikom, te je prvi put formirana i organizaciona jedinica za naknadnu kontrolu. Sve navedeno govori o tome da je posebna pažnja posvećena jačanju funkcije unutrašnje kontrole u carinskoj službi.

Prioriteti dalje reforme UC biće na prvom mestu regulative. Usvajanje novog Carinskog zakona, koji će biti usklađen sa Carinskim zakonom EU očekuje se do kraja 2008. godine. Drugi prioritet predstavlja usvajanje novog Kodeksa ponašanja carinskih službenika. Postojećim Kodeksom iz 2003. godine utvrđena su opšta pravila ponašanja carinskih službenika na radnom mestu i van njega, kao i ponašanje carinskih službenika prema javnosti i drugim kolegama. Inoviranje Kodeksa vrši se zbog postojanja potreba da se detaljnije i konkretnije definišu norme ponašanja carinskih službenika kako bi bio ojačan integritet carinske službe i sprečena korupcija.

Izvori:

- Carević, Dejan. 2007. „Reforma carinske službe u Srbiji“. U: Hadžić, Miroslav (priređivač). „Reforma sektora bezbednosti u Srbiji: dostignuća i perspektive“. Beograd: CCVO.
- „Informator o radu Uprave carina“ Uprava carina; preuzeto <2008>; dostupno preko <<http://www.carina.rs/srpski/right/Informator.pdf>>
- Carinski zakon. „Službeni glasnik Republike Srbije“. Br. 73/03 (61/05, 85/05, 62/06).
- „Uredba o carinski dozvoljenom postupanju sa carinskom robom, puštanju carinske robe i naplati carinskog duga“. „Službeni glasnik Republike Srbije“. Br. 127/2003, 20/04, 24/04, 63/04, 104/04, 44/05, 71/05, 76/05.
- Zakon o carinskoj tarifi. „Službeni glasnik Republike Srbije“. Br. 62/2005, 61/2007.
- „Uredba o usklađivanju nomenklature carinske tarife“. „Službeni glasnik Republike Srbije“. Br. 112/2007.
- „Council Regulation (EEC) No. 2913/92 of 12 October 1992 establishing the Community Customs Code“. „Official Journal of the European Union“. L 302, October 19, 1992; dostupno preko <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992R2913:EN:HTML>>
- „Nacionalni program za integraciju Republike Srbije u Evropsku uniju: radna verzija“: odeljak posvećen carinskoj saradnji. Republika Srbija, Vlada; dostupno preko <http://web.uzzpro.gov.rs/kzpeu/dokumenti/npi/npi_radna_verzija_maj2008.pdf>

Internet prezentacije:

- Internet prezentacija Uprave carina: http://www.fcs.yu/srpski/o_nama/istorijat.htm
- „General Information: Combined Nomenclature“ Taxation and Customs Union Internet presentation; dostupno preko <http://ec.europa.eu/taxation_customs/index_en.htm>

Impresum

Urednik Pojmovnika: Miroslav Hadžić

Autor: Marko Savković

Izdavač: Centar za civilno-vojne odnose, Beograd
www.ccmr-bg.org

Lektura i korektura: Tatjana Hadžić

Dizajn i kompjuterska priprema: Saša Janjić

Štampa: GORAGRAF, Beograd

Tiraž: 500 primeraka